

socialmedicinsk tidskrift

femtioåttonde årgången häfte nr 7-8 1981

Sturegatan 4, Sundbyberg. Tfn 08/98 40 44
Postadress: 172 83 Sundbyberg
Postgiro 1179-1

Allmän redaktion:

Claes-Göran Westrin, redaktör och ansvarig utgivare
Ann Appelgren, red. sekr.,
Brita Bahrton, bitr. red. sekr.

Redaktionsutskott:

Erik Allander, professor i socialmedicin, Huddinge
Ragnar Berfenstam, professor em. i socialmedicin, Uppsala
Per Bjurulf, professor i socialmedicin, Linköping
Arne Borg, socialdirektör, Stockholm
Axel Gisslén, kommunalråd, Örebro
Gunnar Häggberg, socialchef, Falun
Olle Höök, professor i medicinsk rehabilitering, Göteborg
Willy Karlsson, socialchef, Örebro
Bengt Lindegård, professor i socialmedicin, Göteborg
Gunnar Lindgren, professor em. i socialmedicin, Lund
Ivan Magnusson, socialdirektör, Uppsala
Leif Svanström, professor i socialmedicin, Stockholm
Gösta Tibblin, professor, distriktsläkare, Sollentuna
Villy Wiklund, socialchef, Östersund

En hyllning till Ragnar Berfenstam

Detta nummer av Socialmedicinsk tidskrift är ett hyllningsnummer till Ragnar Berfenstam som pensionerades från professuren i socialmedicin vid Uppsala universitet vid årsskiftet 1980/81.

Ragnar Berfenstam har varit professor i socialmedicin under 20 år. Han tillhör den första generationen av ämnesföreträdare och hans insatser har starkt bidragit till att forma socialmedicinen i Sverige både som undervisningsämne och som forskningsfält. Han har i hög grad varit med om att ge socialmedicinen den profil den har idag i vårt land.

Det finns ett särskilt skäl att i denna tidning hylla Ragnar Berfenstam. Under en följd av år var han tidningens redaktionssekreterare. Han har även därefter på ett aktivt sätt i redaktionskommittén arbetat på att stärka och förnya Socialmedicinsk tidskrift.

Ragnar Berfenstam har också gjort viktiga insatser i praktiskt socialmedicinskt arbete. Främst förtjänar hans arbete att förebygga barnolycksfall att nämnas. Han tog här betydelsefulla initiativ och han har under många år lagt ner stort arbete inom barnolycksfallskommittén. Denna insats för i tankarna något som Gunnar Inghe påpekat i inledningen till sin lärobok i socialmedicin: Den läkare som väljer att arbeta preventivt och socialmedicinskt gör ofta insatser med stor räckvidd. I själva verket kan medver-

kan till en enda lagstiftningsåtgärd på det socialmedicinska området komma att få betydelse och bli till nytta för långt fler människor än vad en kliniskt arbetande läkare kommer i kontakt med under hela sitt yrkesverkssamma liv!

Utmärkande för Ragnar Berfenstams forskning och undervisning är dess internationella inriktning. För att utveckla och stödja internationella kontakter inom socialmedicinen bildades i samband med hans pensionering "Ragnar Berfenstams stipendiefond". Fonden skall användas för resestipendier som företrädesvis skall tilldelas yngre personer för att möjliggöra studiebesök i andra länder avseende forskning och utbildningsfrågor med anknytning till socialmedicin. Stipendiefonden har fått stora bidrag och omkring 100 000 kronor finns nu i fonden. Den kommer helt säkert att under kommande år få stor betydelse för att bredda den svenska socialmedicinens internationella kontakter.

Ragnar Berfenstams insatser har gällt många områden inom det socialmedicinska fältet. Förebyggande medicin är sålunda bara ett av hans intresseområden. Han tog initiativ till Tierpsprojektet och har verksamt bidragit till att utveckla samarbetet mellan socialvård och hälso- och sjukvård. Inom hälso- och sjukvårdsforskning har han särskilt engagerat sig i studier av betydelse för sjukvårdsplanering. Han har också bidragit till omvårdnadsforskningens framväxt.

Det är svårt att sammanfatta Ragnar Berfenstams insatser för socialmedicinen, bland annat för att han fortfarande står i en aktiv forskargärning och även utvecklar nya intresseområden och verksamhetsfält. Ett av dessa är hälsoekonomi. Ragnar Berfenstam var sålunda en av initiativtagarna till en tvärvetenskaplig seminarieserie, som resulterade i en skrift kallad Hälsoekonomi publicerad av Spri (rapport S115/1979). Där konstaterades att hälsoekonomin är ett kunskapsområde inriktat på prioriteringsproblem och på frågor om hushållningen med resurser avsedda för hälsa i bredaste mening och inte bara ekonomisk teori och metod tillämpad på hälso- och sjukvård.

Det är därför följdriktigt att detta hyllningsnummer till Ragnar Berfenstam också är ett temanummer om hälsoekonomi. Flertalet artiklar är överarbetningar av de föredrag som hölls vid Svensk socialmedicinsk förenings möte i Uppsala den 26 september 1980. De medverkande där hade alla anknytning till Ragnar Berfenstam och hans institution.

Ett av huvudbidragen i detta nummer kommer från Ragnar Berfenstam själv. Tillsammans med Thomas Thorburn har han systematiserat och beskrivit olika nivåer där prioriteringar som rör hälso- och sjukvården sker. De presenterar också en intressant skiss till prioriteringsmetod som för in livskvalitetsmätningar som en central fråga för hälsoekonomin. Flera av de övriga artiklarna anknyter direkt till denna artikel.

Förhoppningsvis speglar detta nummer den utveckling mot ett brett tvärvetenskapligt synsätt på hälsoekonomi som för närvarande sker.

Björn Smedby

Gästredaktör för detta nummer av Socialmedicinsk tidskrift har varit Björn Smedby som är professor i hälso- och sjukvårdsforskning vid medicinska forskningsrådet och knuten till socialmedicinska institutionen i Uppsala.